

Y Cyfnod Sylfaen a chwricwla Blynnyddoedd Cynnar

Rhan 1

Yn y portffolio bwriadir trafod am y cwricwlwm yng Nghymru- Cyfnod Sylfaen. Bydd y gwaith hefyd yn cymharu Cymru gyda chwricwlwm blynnyddoedd cynnar Seland Newydd- Te Whariki. Nodir dogfen gan Lywodraeth Cymru (2018) pwrpas y Cyfnod Sylfaen yw bod plant yn cael cyfleoedd i archwilio, bod yn ddychmygus a chreu addysg fwy pleserus i blant. Trafodir Taylor et al (2016) fod y cwricwlwm newydd wedi cael ei chreu i ddiwygio'r hen gwricwlwm. Felly newid o'r ffordd draddodiadol o ddysgu yn fwy ffurfiol i gwricwlwm chwarae. Gwelir y rheswm am hyn yw Llywodraeth Cymru eisiau cael polisiau personol a gwneud y gorau dros y wlad (NAfW, 2001). Yn ôl Cynllun Gweithredu'r Cyfnod Sylfaen (2016) y rheswm dros newid y cwricwlwm yw o ganlyniad i ymchwil am gwricwla gwledydd arall sydd yn llwyddiannus. Felly ystyrir y Llywodraeth am gwricwla arall ac wedyn wedi creu'r fframwaith Cyfnod Sylfaen o syniadau gwledydd arall.

Yn ôl gwefan Llywodraeth Seland Newydd (2020), nodir pwrpas ei chwricwlwm yw creu dysgwyr hyderus sydd yn cael ei gwerthfawrogi yn y gymuned. Ymhelaethir dogfen gan y Llywodraeth (2016) am bwysigrwydd bod plant yn adnabod am ei ddiwylliant yn cynnwys iaith y wlad. Yn debyg, ysgrifennir fframwaith Cyfnod Sylfaen (2015:4) fod cefnogi hyder y plentyn yn bwysig a bod datblygiad plant yn galon y cwricwlwm. Yn ogystal sylweddolir fod y ddau gwricwlwm yn rhoi pwyslais ar amddiffyn iaith y wlad. Yng Nghymru pwysleisir hefyd am y defnydd o'r iaith Cymraeg mewn addysg, yn debyg i Seland Newydd o hybu Maori. Trafodir mai'r amser gorau i ddysgu ieithoedd newydd yw yn y Cyfnod Sylfaen, trwy gefnogi plant wrth ddysgu a defnyddio'r iaith yn gyson (Estyn, 2013).

Pwysleisir y ddau gwricwlwm am chwarae fel rhan hanfodol o'r cwricwlwm, i gefnogi datblygiad plant yn gorfforol a ddisgwylir i leoliadau fod yn ymrwymedig i ddarparu hyn (Wainwright et al, 2016; Brooker, 2011). Yn ôl dogfen gan 'Lego Foundation' (2018) mae cwricwlwm chwarae yn sicrhau fod plant yn gallu datblygu dealltwriaeth a sgiliau hanfodol i'r byd. Nodir yn y ddogfen golygir chwarae gwahanol bethau, megis chwarae llawen, chwarae ystyrion ond ystyrir chwarae fel rhywbeth actif yn gorfforol ond hefyd yn gymdeithasol. Wrth i blant ymgymryd yn gwricwlwm chwarae maent yn cydweithio

gydag eraill ond hefyd yn gweithio'n unigol. Cytunwyd yr adran addysg yn Awstralia fod cwricwlwm chwarae yn allweddol i addysg plant yn y blynyddoedd cynnar. Nodwyd fod chwarae yn caniatáu i blant arbrofi, cwestiynu a datrys problemau sydd yn tarddu o benderfyniadau nhw (Department of Education, dim dyddaid).

Wrth feddwl am blant cael cyfleoedd i wneud penderfyniadau ei hunain cysylltir hyn ag hawliau plant. Ar wefan UNICEF (dim dyddiad) sonnir am y gwahanol erthyglau, nodir erthygl 12 bod gan bob plentyn yr hawl i fynegi teimladau am faterion, gall hyn cynnwys yr hyn maent yn wneud yn yr ysgol. Pwysleisir Comisiwn Hawliau Dynol (2014) am ddilyn hawliau plant, wrth i ymarferwyr dilyn hawliau plant bydd hyn yn cefnogi ei ddatblygiad. Disgwylir i blant adnabod am ei hawliau oherwydd golygir hyn bydd plant ag teimlad o wedi grymuso.

Yn ôl Maynard et al (2012:38) dilynir y Cyfnod Sylfaen damcaniaeth Piaget trwy hybu bod plant yn weithredol ac yn chwarae rôl yn ei addysg. Cytunwyd dogfen gan Lywodraeth Cymru (2008) am Piaget ond hefyd fod nifer o ddamcaniaethwyr arall yn cael dylanwad megis Froebel, Montessori, Steiner a Vygotsky. Pwysleisir yr holl ddamcaniaethwyr yma am bwysigrwydd chwarae yn ogystal â chydweithredwyd rhwng ymarferwyr a phlant. Serch hynny, ysgrifennir Waters (2016) nad yw'r Cyfnod Sylfaen yn dilyn un damcaniaeth clir. O ganlyniad gall hyn ddrysu ymarferwyr ar y dull gorau i weithredu yn y lleoliad. Yn debyg i'r Cyfnod Sylfaen dilynir Te Whariki damcaniaethau Piaget a Vygotsky. Nodir May (dim dyddiad) fod cwricwlwm Te Whariki yn defnyddio theori cymdeithasol-diwylliannol (Vygotsky, 1978). Golygir hyn fod plant yn cael profiadau dysgu sydd yn cynnwys cyd-destun cymdeithasol a ddiwylliannol. Wrth ymchwilio nid yw ymarferwyr Seland Newydd wedi profi'r un trafferthion wrth geisio dilyn damcaniaethau i weithredu'r cwricwlwm. Yn ôl Alcock a Ritchie (2018) pwysleisir cwricwlwm fwy ar theori Vygotsky a dilynir mwyafrif o leoliadau'r theori yma. Dangosir yr erthygl fod Te Whariki wedi esbonio cyd-destun damcaniaethol yn fwy clir nag y Cyfnod Sylfaen.

Pwysleisir pwysigrwydd cwricwlwm chwarae yn y Cyfnod Sylfaen, y theori tu ôl hon yw un Vygotsky. Credir Vygotsky fod cwricwlwm chwarae yn hybu datblygiad gwybyddol, emosiynol a chymdeithasol (Scharer, 2017). Meddylir Smidt (2009) bod theori Vygotsky am chwarae yn paratoi plant am addysg hŷn yn ysgol, cefnogir chwarae datblygiad llafar a swyddogaethau meddyliol. Felly sylweddolir fod y

cwricwlwm chwarae yn cael effaith cadarnhaol ar blant a datblygiad sydd yn hanfodol wrth iddynt dyfu. Fodd bynnag nodir Maynard et al (2009) fod rhai ymarferwyr yn ddiog wrth geisio gweithredu'r cwricwlwm chwarae, dangosir fod ymarferwyr yn rhoi diffyg ystyriaeth i weithredu'r fath yma o bedagogi. Er hyn gwelir fod chwarae wedi bod yn bwysig ers i Lywodraeth Cymru creu polisi chwarae (2002), ysgrifennir yn y polisi gweithrediad (2006) fod ysgolion yn chwarae rôl hanfodol i sicrhau fod plant yn cael y cyfleoedd i chwarae. Yn ysgolion ystyrir fod llefydd gwahanol a gwagle i blant chwarae fel hoffent. Felly ar ôl darllen, pwrpas y polisi yw hybu'r defnydd o chwarae yn fywydau plant, sylweddolir bod ysgolion felly wedi adnabod am bwysigrwydd cynnwys chwarae yn ystod gwersi, felly dim agwedd cwbl newydd i ymarferwyr yw chwarae.

Cymharwyd Cwricwlwm chwarae'r Cyfnod Sylfaen ag un Te Whariki yn Seland Newydd. Pwysleisir 'Ministry of Education' (2019) Seland Newydd fod y cwricwlwm Te Whariki yn ymarfer chware fel rhan annatod o'r addysgu. Er hyn ysgrifennir grŵp cyngori ar ddysgu cynnar, adolygiad am gwricwlwm Seland Newydd. Nodir yn yr adolygiad fod angen gwneud diweddariad o'r cwricwlwm Te Whariki ac wedi amlinellu rhai gwendidau am gwricwlwm yn Seland Newydd. Yn yr adolygiad trafodir am y ffaith bod angen y cwricwlwm Te Whariki yn ysgolion, oherwydd dangosir ymchwil y ffordd gorau o addysgu yw trwy chwarae. Felly'r ffordd gorau o weithredu hyn yw trwy ychwanegu'r cwricwlwm Te Whariki yn ysgolion i blant bydd yn dechrau yn yr ysgol (New Zealand Government, 2015). Felly creu'r Llywodraeth diweddariad o'r cwricwlwm (2017) yn Seland Newydd. Gwelir yn y diweddariad fod unigolion eisiau gweld dull seiliedig ar chwarae fel cwricwlwm Te Whariki yn y blynyddoedd cynnar yn ysgolion. Bydd hyn wedyn yn sicrhau fod agweddau cadarnhaol o De Whariki yn cael ei weithredu yn pob agwedd o addysg gynnar plant yn Seland Newydd.

Felly sylweddolir fod cwricwlwm sydd yn pwysleisio chwarae yn gallu wir cefnogi datblygiad plant. Yn ôl Ginsburg (2007) cytunwyd ag yr effeithiau cadarnhaol o chwarae ar holl ddatblygiad y plentyn. Gwelir Llywodraeth Cymru (2008) fod chwarae yn caniatáu i blant datblygu nifer o sgiliau, ac yn gyfle i greu profiadau. Felly yn bwysig i ddatblygiad plant.

Trafodir Estyn (2011) am y ffaith nid yw pob ysgol wedi deall y Cyfnod Sylfaen, o ganlyniad i ddiffyg cefnogaeth am ffyrdd o weithredu'r cwricwlwm. Cytunir Waters (2016a) ag hyn trwy nodi fod diffyg dealltwriaeth gan leoliadau ar sut i weithredu'r

Cyfnod Sylfaen. Dangosir felly fod angen fwy o gefnogaeth a buddsoddiad i'r cwricwlwm i allu fod yn fuddiol i blant. Fodd bynnag yn ôl Siraj a Kingston (2014) mae un rhan o bump o ysgolion wedi gweithredu'r Cyfnod Sylfaen yn llwyddiannus, felly wedi deall y cwricwlwm a ffyrdd o wneud hyn yn lleoliadau. Sylweddolir nid yw'r ystadegau gan Siraj a Kingston yn nodi fod pob ysgol yn gweithredu'r Cyfnod Sylfaen yn llwyddiannus. Ond nodir fod rhai lleoliadau wedi deall ac yn gweithredu'r cwricwlwm, gwelir fod hyn yn hanfodol yn ddatblygiad y cwricwlwm yn y hir dymor. Ymchwilir Taylor et al (2016) hefyd am weithrediad o'r cwricwlwm yn y wlad a nodir am rhai rhwystrau o'r cwricwlwm. Ond sonnir am y ffaith fod ysgolion sydd wedi gweithredu'r Cyfnod Sylfaen yn llwyddiannus, wedi gweld fod plant yn cyflawni'n well yn sgiliau iaith a llythrennedd wrth iddynt ddatblygu yn yr ysgol. Dywedir Strong (2013) fod cryfhau sgiliau llafar yn ifanc yn cael effaith gadarnhaol ar ei llythrennedd ymhellach ymlaen yn ei addysg. Pwysleisir y Cyfnod Sylfaen sgiliau llafar yn ifanc ac anogir y rhain yn ystod chwarae sydd yn rhan annatod o'r cwricwlwm.

Nodir Wood (2009) y rheswm dros y dryswch, yw oherwydd bod y prif pedagogi yn newydd i ymarferwyr felly roedd diffyg ymwybyddiaeth am y ffordd yma o ddysgu. Yn ogystal nodir Siraj-Blatchford et al (2005) am un agwedd o addysg sydd wedi achosi problemau wrth geisio gweithredu'r Cyfnod Sylfaen sef hyfforddiant ymarferwyr. Cytunir Davies a Hamilton (2016) ag hyn fod ymarferwyr blynyddoedd cynnar gyda diffyg dealltwriaeth am agweddau o'r Cyfnod Sylfaen megis chwarae, plentyn yn arwain, hefyd y defnydd o'r ardal tu allan. Felly o ganlyniad i'r lefelau isel yn brofiad ymarferwyr nid yw plant yn cael cyfleoedd i gael y cwricwlwm. Er hyn sonnir estyn (2010) am y ffaith fod y llywodraeth wedi rhoi cymorth ariannol i awdurdodau lleol i sicrhau fod ymarferwyr gyda hyfforddiant digonol i allu darparu'r cwricwlwm. Cymharir hyfforddiant y Cyfnod Sylfaen ag yr hyn mae ymarferwyr Te Whariki wedi derbyn. Nodir ar wefan 'Ministry of Education' (dim dyddiad) fod y Llywodraeth yn Seland Newydd wedi paratoi clipiau ac adnoddau i ymarferwyr; sydd wedi canolbwyntio ar y cwricwlwm penodol. Pwrpas darparu'r rhain yw sicrhau fod ymarferwyr wedi deall y ffordd o addysgu plant trwy'r cwricwlwm. Dangosir hyn fod angen fwy o adnoddau fel hyn yn Gymru i gefnogi datblygiad ymarferwyr yn y gweithlu, golygir hyn fydd gweithwyr yn fwy gwybodus am ddarpariad o'r cwricwlwm fel yn Seland Newydd.

Agwedd arall efallai effeithir ar y gweithrediad o'r cwricwlwm yw ofn; ofn athrawon, prif athrawon ac ymarferwyr (Taylor et al, 2015) . Edrychir ar werthusiad Taylor et al a'r

rheswm dros yr ofn yw oherwydd y meddylfryd fydd gostyngiad yn gyflawniad addysgol plant. Wrth i blant datblygu yn lleoliadau disgwylir i'r addysgu mynd yn fwy ffurfiol ac nid yw plant yn barod am y fath yma o addysg. O ganlyniad i hyn wrth i blant symud i flwyddyn 1 a 2, sylweddolir fod llai o chwarae yn digwydd a fwy o waith ffurfiol oherwydd dangosir ymchwil fod hyn yn helpu datblygiad plant yn academiaidd (Northern, 2012). Ymhelaethir Morris et al (2010) fod y newid o'r Cyfnod Sylfaen i gyfnod allweddol 2 yn gallu gweithio'n iawn i rai ond gwelir fod angen fwy o gefnogaeth i sicrhau fod y trawsnewid yn llwyddiannus. Wrth i ymarferwyr cael cefnogaeth gyda'r newid bydd plant yn gallu ymdopi wrth symud i waith mwy ffurfiol. Gwelir gall y trawsnewid yma achosi problemau, fodd bynnag nodir ar wefan ysgol Pencoed (dim dyddiad) am y ffyrdd maent yn cefnogi'r trawsnewid o Gyfnod sylfaen. Cefnogir yr ysgol y plant trwy greu cynllun sydd yn ceisio paratoi'r plant ar gyfer y newid, hefyd darparir y cynllun i rieni i bwysleisio pwysigrwydd am gefnogaeth nhw wrth i blant wneud y trawsnewid. Golygir hyn fod rhai ysgolion wedi ystyried y pwysigrwydd o gefnogi plant, yn ogystal sicrhau fod plant yn barod i'r newid. Ond yn cadw at ddisgwyliadau'r Cyfnod Sylfaen trwy gydol y blynyddoedd cynnar. Er trafodir am rhai agweddau gall achosi problemau wrth weithredu'r Cyfnod Sylfaen gwelir fod yna newidiadau yn digwydd i gwricwlwm Cymru. Y rheswm dros y newid yw datblygu cwricwlwm bydd yn gwella addysg i bawb, trwy sicrhau bydd plant yn cael y cyfleoedd gorau posib yn yr ysgol (Welsh Government, 2017).

Trafodir am y rhwystrau wynebir ymarferwyr y Blynyddoedd Cynnar i weithredu'r Cyfnod Sylfaen ond gwelir nid yw gwledydd arall yn profi'r un trafferthion. Ystyrir felly am weithrediad cadarnhaol o gwricwlwm Te Whariki. Yn ol Education Review Office (ERO) (2016) y rheswm tu ôl llwyddiant y cwricwlwm, yw oherwydd adnabuwyd llywodraeth Seland Newydd am bwysigrwydd blynyddoedd cynnar i ddatblygiad plant. Nodir hefyd fod y blynyddoedd cynnar yn allweddol i blant wrth iddynt fynd trwy addysg yn hŷn. Er trafodir am y ffaith nid yw rhai ysgolion wedi deall y Cyfnod Sylfaen yn iawn. Sylweddolir fod y cwricwlwm newydd yn dod am reswm. Nodir ymgynghoriad gan Lywodraeth Cymru (2019) bydd y cwricwlwm newydd yn cynnwys agweddau o'r Cyfnod Sylfaen, ond bydd gan athrawon fwy o ryddid i ddarparu ei arbenigedd a chreadigedd i gwricwlwm unigryw iddyn nhw. Dangosir yr ymgynghoriad fod y cwricwlwm wedi cael ei chymryd yn dda gan ymarferwyr, felly gobeithiwyd bydd hyn yn bositif i ysgolion fel cwricwlwm positif Seland Newydd.

Rhan 2

Yn y rhan yma trafodir am ffurf o asesu a rôl yr oedolyn wrth wneud hyn. Awgrymir ymchwil fod yr oedolyn yn chwarae rôl allweddol yn weithrediad y Cyfnod Sylfaen (Maynard et al, 2010). Yn ôl Llywodraeth Cymru (2008a) rôl ymarferwyr yw hwylusydd dysgu, golygir hyn fod ymarferwyr fod arwain a chynorthwyo plant i addysgu dros eu hunain. Rôl yr ymarferwyr yw cefnogi plant yn eu haddysg a datblygiad, o dan arweiniad oedolyn a chwarae dan arweiniad y plentyn. Pwrpas y rôl yw sicrhau fod plant yn profi cyfleoedd chwarae creadigol ac arbrol yn amgylchedd croesawgar (Social Care Wales, 2019). Fodd bynnag nodir Gunning (2019) yn ei flog disgwylir i ymarferwyr tanio a sbarduno plant i archwilio a bod yn greadigol wrth addysgu. Er enghraifft defnyddio gwahanol adnoddau a gadael i'r plant i greu cysyniadau ac arwain yr addysgu, pwrpas yr ymarferwyr yw tanio'r addysg. Fodd bynnag, nodir Taylor et al (2015a) yn werthusiad o'r Cyfnod Sylfaen nid yw hyn yn digwydd yn wirionedd yr oedolyn sydd yn rheoli'r addysg er i ofynion y Cyfnod Sylfaen fod gwrthwyneb i hyn.

Yn ogystal i hyn disgwylir i ymarferwyr ymgymryd â meddwl ar y cyd parhaus wrth weithio gyda phlant. Diffinnir Siraj-Blatchford (2002) meddwl ar y cyd parhaus fel y cydweithrediad rhwng oedolion a phlant; nodir gall hyn digwydd yn ystod chwarae i ddatrys problemau ac i ddatblygu dealltwriaeth am rywbeth trwy gwestiynu a dysgu. Cysylltir meddwl ar y cyd parhaus gyda theori Vygotsky (1978) am yr unigolyn mwy gwybodus, golygir hyn fydd y plentyn a'r ymarferwr yn dysgu trwy gwestiynu am bwnc. Fel nodir Vygotsky dysgir plant trwy arsylwi neu drafod gydag unigolion mwy gwybodus, gall hyn cynnwys meddwl ar y cyd parhaus gydag ymarferwyr neu ffrindiau (Vygotsky 1978 dyfynnwyd yn Broadie 2014:3). Gwelir fod fframwaith y Cyfnod Sylfaen (2015a) wedi pwysleisio pwysigrwydd bod plant yn cael cyfleoedd i gwestiynu ymarferwyr yn ystod amseroedd o feddwl ar y cyd parhaus. Gall hyn digwydd wrth i blant chwarae yn annibynnol efo'r ymarferwyr yn rhan o'r chwarae. Yn ol 'Community Connections Solutions Australia Inc' (dim dyddiad: 3) "Educators have an important role in both understanding the benefits of sustained shared thinking but also developing the skills to create such opportunities or recognising when they occur spontaneously." Felly yn ôl y dyfyniad yma rôl yr oedolyn yma yw gallu adnabod sefyllfaoedd o feddwl ar y cyd parhaus ac wedyn hyrwyddo hyn. Pwysleisir Lee et al (2013) cwricwlwm Te Whariki -Seland Newydd pwysigrwydd am y defnydd o feddwl ar y cyd parhaus fel rôl yr oedolyn yn lleoliadau. Nodir Lee et al (2013) wrth i

ymarferwyr gofyn plant cwestiynau agored, bod hynny yn annog plant ymgymryd ag meddwl ar y cyd parhaus. Trafodir mai hyn yw'r ffordd gorau i blant datblygu sgiliau datrys problem a gwerthuso sefyllfaoedd yn ol Lee et al (2013).

Sylweddolir o'r wybodaeth yma fod meddwl ar y cyd parhaus yn allweddol i addysg blant. Serch hynny, nodir Blake darllenir yn adroddiad gan Sellgren (2017) fod angen i blant cael ei grwpio yn ôl ei gallu. Y rheswm dros hyn yn ôl Blake yw oherwydd gall plant sydd gyda dealltwriaeth debyg am bynciau dysgu'r un peth o fewn un grŵp, gyda phob grŵp gwahanol yn cael gweithgareddau gwahanol yn ôl eu gallu. Fodd bynnag gwelir Bradbury a Roberts-Holmes (2017) yn ysgolion fod 81% o ddosbarthiadau derbyn yn grwpio plant yn ôl ei gallu. Nodir y ddogfen er i ymarferwyr grwpio yn ddosbarthiadau pwysleisir yr uwch dîm fod hyn yn digwydd, felly dim dewis athrawon dosbarth yw grwpio. Ond ymchwilir y ddogfen am farnau ymarferwyr a darganfyddir fod ymarferwyr yn poeni am hunan hyder plant o ganlyniad i rwpio, ac wedyn yn effeithio ar les plant. Cysylltir hyn ag theori Maslow hierarchaeth anghenion (1943) yn ddogfen gan 'Every Child Matters' (dim dyddiad) nodir yn y tabl hierarchaeth anghenion fod yna camau cyn cyrraedd hunan ymwybyddiaeth. Gwelir fod hunan barch yn un o'r camau. Felly dangosir fod dyletswydd gan ymarferwyr i gefnogi hunan barch plant. Fodd bynnag, wrth rwpio ni fydd hunan barch plant yn cael ei chefnogi a dangosir fod lles yn bwysig. Cytunir Hallam et al (2013) fod plant yn adnabod ei grwpiau er i ymarferwyr rhoi gwahanol enwau megis anifeiliaid, lliwiau. Ond mewn gwirionedd adnabuwyd plant ei bod wedi grwpio yn ôl gallu. Ystyrir bod hyd yn oed mwy pwysig gyda phwyslais ar les plant gyda Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (2015) sef Deddf i amddiffyn lles plant a phobl ifanc yn cynnwys yn yr ysgol. Gwelir ar raglen teledu ysgol Maesincla (2020) fod yr ysgol yn cymryd lles plant fel blaenoriaeth, pwysleisir fod lles plant yr un mor bwysig ag addysg plant. Felly dangosir fod yr ysgol yn cymryd lles fel rhan allweddol i'r ysgol ac i blant.

Fel trafodir ynghynt am ddysgu o eraill nodir gwefan 'Early Years Matters' (2020) fod plant yn cael cyfleoedd i chwarae a dysgu gyda phawb. Wrth i blant cael ei grwpio golygir hyn ni fydd plant yn cael y cyfleoedd yma yn y dosbarth er mae nifer o wybodaeth yn cefnogi'r fath yma o ddysgu. Yn cynnwys ymchwil gan Bradbury a Roberts-Holmes (2017) a theori Vygotsky am yr unigolyn mwy gwybodus.

Edrychir ar y ffurfiau gwahanol o asesu plant yn y Cyfnod Sylfaen. Un dull yw arsylwi, yn ôl llawlyfr Cyfnod Sylfaen (2017:10) gwelir fod arsylwi yn chwarae rôl allweddol yn y Cyfnod Sylfaen. Wrth arsylwi plant golygir hyn fydd ymarferwyr yn gallu casglu tystiolaeth am y plant i weld unrhyw rwystrau a wynebwr. Asesir plant trwy arsylwi i weld cynnydd y plant, a chreu strategaethau i gefnogi datblygiad y plentyn. Ysgrifennir Thornton-Lang (2012) fod arsylwi fel rhan o asesu yn allweddol i sicrhau fod plant yn cyrraedd ei lefelau datblygiadol. Yn ogystal nodir hefyd wrth i ymarferwyr arsylwi bydd modd creu perthnasau gyda phlant, trwy sylweddoli'r hyn sydd yn denu diddordebau'r plant. Fodd bynnag trafodir Brooker et al (2010) am y rhwystrau wynebwr ymarferwyr wrth geisio arsylwi yn effeithiol. Nodir fod arsylwi yn gallu achosi problemau oherwydd diffyg amser a'r gallu i wneud arsylwadau buddiol ac o safon uchel.

Dangoswyd fod materion staffio yn rhan annatod o arsylwi yn llwyddiannus. Felly sylweddolir gall diffyg aelodau o staff codi problemau. Yn ogystal gall y cynnydd yn y defnydd o staff asiantaeth effeithio ar y gweithrediad o'r asesiadau arsylwi. Trafodir Runge et al (2017) am ysgolion yn dibynnu ar staff asiantaeth. Yn ôl y ddogfen achosir hyn rhwystrau yn addysg plant, oherwydd nid yw staff asiantaeth yn deall y ffordd mae'r ysgol yn rhedeg y cwricwlwm yn cynnwys arsylwadau o blant. Nodir hefyd am yr anghysondeb o ddefnyddio staff asiantaeth i'r plant. Ystyrir y wefan ACAS gweithio i bawb (dim dyddiad) am y rhesymau positif tu ôl ddefnyddio staff asiantaeth. Sef ffyrdd o gael aelod o staff ychwanegol sydd ag cymwysterau o safon uchel ac sy'n ymwybodol am y cwricwlwm a'r ffyrdd o asesu fel rhan o hyn. Golygir hyn bydd ymwybyddiaeth yn barod am ffordd o ddarparu hyn yn ysgolion, ac i ddarparu unrhyw arsylwadau i ymarferwyr. Felly gwelir fod defnyddio staff asiantaeth yn gallu cael effeithiau cadarnhaol ar ysgolion ond hefyd negyddol wrth i nifer o wahanol unigolion cyflenwi sydd yn gallu achosi anghysondeb yn y darpariad o'r cwricwlwm.

Pwysleisir wrth asesu plant bod nhw yn cyrraedd normau datblygiadol. Nodir yn Fframwaith sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru (2008) disgwylir i ymarferwyr asesu plant ar ddatblygiad sgiliau yn y gwahanol feysydd dysgu'r Cyfnod Sylfaen. Dangosir yr asesiadau yma wedyn os yw plentyn yn cyrraedd y normau datblygiadol. Wedyn gwelir y fath o ymyrraeth ychwanegol sydd angen i gefnogi datblygiad y plentyn yn sgiliau penodol. Yn ol 'Foundation Phase Child Development Profile' (2009) trwy asesu ac adnabod datblygiad plant, galluogir i ymarferwyr gweld lefelau plant. Ysgrifennir wedyn nodiadau am ffyrdd o allu cefnogi datblygiad plant i

wella rhai sgiliau. Serch hynny, nodir 'raising children' (2018) yn Awstralia, fod pob plentyn yn datblygu yn wahanol o ganlyniad i ffactorau amrywiol megis perthnasau, neu amseroedd i chwarae. Dangosir ymchwil fod y ffactorau yma yn gallu effeithio ar ddatblygiad plant yn gyffredinol. Felly, sylweddolir gall asesu plant ar gerrig milltir datblygu fod yn niweidiol i blant yn y hir dymor. Bydd ceisio creu perthnasau cadarnhaol a chaniatáu i blant chwarae fod mwy effeithiol, ac wedyn asesu plant yn weledol ar beth mae plant yn wneud wrth chwarae. Ystyrir am agweddau negyddol o asesu plant ar gyrraedd cerrig milltir ddatblygiadol, nid yw hyn yn ffocysu ar bwysigrwydd y plentyn unigryw. Fodd bynnag nodir y Cyfnod Sylfaen (2015c:4) bydd plant yn "ddatblygu ar eu cyflymder unigryw, unigol eu hunain". Fodd bynnag, gwelir mewn gwirionedd yn addysg bod plant yn cael ei chategoreiddio yn ôl lefel ei ddatblygiad, heb feddwl am y plentyn unigryw. Serch hynny, yn ôl y cwricwlwm newydd, sylweddolir fod pob ysgol yn wahanol ac yn cynnwys plant unigryw. Felly golygir hyn fydd y cwricwlwm newydd yn darparu i anghenion unigryw pawb (Ysgol gynradd Dell, dim dyddiad).

Er dangosir fod plant i gyd yn datblygu ar wahanol lefelau mae disgyblion blwyddyn 2 dal yn gwneud profion. Nodir dogfen gan Lywodraeth Cymru (2019) cynhalir y profion i farnu lefelau addysgol plant ar ddiwedd y flwyddyn cyn dechrau cyfnod allweddol 2, yn ogystal i weld perfformiad yr ysgol. Ysgrifennir McDermott (2019) yn adroddiad am brofion diwedd blwyddyn 2, pwysleisir am y pwysau sydd ar y plant i geisio cael marciau uchel ar gyfer yr ysgol; dim i fuddio'r plentyn. Cymharir canlyniadau gwahanol ysgolion i weld ble ymddangosir ar dablau sydd yn barnu canlyniadau ysgolion. Edrychir ar werthusiad gan Taylor et al (2015) ac wrth i blant datblygu yn lleoliadau disgwylir i'r addysgu mynd yn fwy ffurfiol o ganlyniad i'r profion ac nid yw plant yn barod am y fath yma o addysg. Felly sylweddolir wrth i blant symud i flwyddyn 1 a 2, gwelir llai o chwarae yn digwydd a fwy o waith ffurfiol oherwydd dangosir ymchwil fod hyn yn helpu datblygiad plant yn academiaidd (Northern, 2012). Fodd bynnag, gwelir fod y fath yma o addysg yn mynd yn groes i fframwaith y Cyfnod Sylfaen (2015b:2) sydd yn pwysleisio bod plant yn cael cwricwlwm chwarae lan i flwyddyn 2. Pwysleisir y fframwaith hefyd am warchod lles plant, bydd wneud profion yn ifanc yn effeithio ar hyn. Cymharir hyn gyda ffyrdd Scandinavia o brofi plant. Yn ôl gwefan 'Education in Sweden' (2020) does dim profion i blant blynyddoedd cynnar, y prawf gyntaf yw i blant blwyddyn 3. Dangosir hyn nid yw Scandinavia yn gweld pwrpas yn profi plant yn ifanc.

Nodir y wefan fod cwricwlwm Scandinavia yn pwysleisio fod pob plentyn yn cael yr un cyfleoedd ac nid oes unrhyw asesiadau ffurfiol yn rhan o hyn. Fodd bynnag, er trafodir am rhai agweddau gall achosi problemau wrth weithredu'r Cyfnod Sylfaen a chadw at ofynion asesu, mae yna newidiadau yn digwydd i gwricwlwm Cymru. Y rheswm dros y newid yw datblygu cwricwlwm bydd yn gwella addysg i bawb, trwy sicrhau bydd plant yn cael y cyfleoedd gorau posib yn yr ysgol (Welsh Government, 2017). Gwelir yn adnewyddiad Donaldson (2015) sef dyfodol llwyddiannus fydd angen wneud diweddariadau i'r system asesu, i wneud yr asesu yn fwy addas i'r cwricwlwm. Serch hynny, nid yw adolygiad Donaldson yn glir am y mathau o asesu bydd yn newid ac i ba oedrannau. Ond disgwylir i hyn dod yn fwy clir wrth i weithrediad o'r cwricwlwm newydd agosáu. Felly sylweddolir bydd newidiadau yn digwydd, gobeithir bydd hyn yn newid asesu i'r gorau.

Ystyrir ffyrdd o asesu plant yn Seland Newydd. Yn ôl Alexander (2020) ar wefan 'Early Childhood Education (ECE)' defnyddir storiâu dysgu i asesu plant yn y blynyddoedd cynnar. Pwrpas storiâu dysgu yw ysgrifennu llun o'r hyn mae plentyn wedi gwneud, ychwanegir ymarferwyr wedyn nodiadau am ba gymwyseddau dangosir y plant yn ystod y storiâu dysgu. Cytunir Hazard (2020) fod storiâu dysgu yn ffordd effeithiol o asesu plant, pwysleisir i ymarferwyr arsylwi a chreu stori dysgu am y sgiliau datblygir plant. Yn ogystal, disgwylir i'r storiâu yma cael ei rhannu gyda rhieni, i bawb fod yn rhan o addysg y plentyn. Serch hynny, nodir Grimsaeth a Hallas (2016) am rwystrau o geisio ychwanegu neu newid ffyrdd o asesu i ymarferwyr. Gwelir fod hyn yn achosi dryswch i ymarferwyr ceisio defnyddio sgiliau a gweithredu yn addysg, dangosir gall hyn fod yn anodd plethu yn y Cyfnod Sylfaen. Fodd bynnag, yn ôl Carr a Lee sylweddolir fod storiâu dysgu yn hanfodol i greu taith dysgu plentyn wrth ddatblygu yn lleoliadau. Ysgrifennir hefyd am ffyrdd gall storiâu dysgu ymdrin â phob agwedd o addysg, ac ysgrifennir ymarferwyr storiâu yma mewn gwahanol sefyllfaoedd wrth arsylwi nodweddion cadarnhaol yn chwarae plant. Felly golygir hyn gall ychwanegu storiâu dysgu cefnogi nifer fawr o feysydd dysgu'r Cyfnod Sylfaen, a ffordd fwy effeithiol o asesu plant yn cynnwys arsylwi ond yn llai ffurfiol i gyrraedd gofynion y cwricwlwm. Yn ogystal, galluogir storiâu dysgu i'r plentyn unigryw cael eu hystyried. Yn ôl cyngor Southampton (dim dyddiad) sylweddolir fod y plentyn unigryw yn bwysig. Gwelir y ffordd gorau i ystyried y plentyn unigryw yw storiâu dysgu, Asesir ac ysgrifennir storiâu dysgu i gwmpasu'r plentyn unigryw. Felly dangosir hyn fod y

lleoliadau yma yn cymryd y plentyn unigryw o ddifrif, ond cydnabyddir fod storiâu dysgu yn chwarae rôl yn ymarferwyr ystyried y plentyn unigryw.

Rhan 3- blog

Y tu allan! Sylfaen i gwricwlwm newydd Donaldson.

Mae'r athro Graham Donaldson wedi gosod allan chwe maes dysgu a phedwar diben i ysgolion dilyn. Dwi'n teimlo'n gryf fod hybu'r defnydd o'r tu allan yn lleoliadau yn cefnogi'r gweithrediad o rain. Byddaf yn trafod ffyrdd bydd y tu allan yn galluogi i ymarferwyr gweithredu nhw.

“Children That Play Outside In All Weather Grow Up Resilient” (McMartin, 2014).

Bydd chwarae a dysgu yn y tu allan yn cynnig nifer o fuddion i iechyd, lles a datblygiad (Cooper, 2015). Fodd bynnag, mae'r amgylchedd tu allan yn rhan o'r Cyfnod Sylfaen yn barod. Serch hyn yn ol Cooper (2015) nid yw dysgu yn yr amgylchedd yma yn cael ei chymryd o ddifri yn lleoliadau er nifer mawr o ymchwiliadau yn datgelu'r buddion. Mae'n gyfle arbennig i blant allu derbyn addysg yn amgylchedd bydd yn symbylu ond hefyd yn cyffroi'r addysg.

Un enghraifft o addysg y tu allan yw yn y Ffindir. Mae'r Ffindir yn y blynyddoedd diwethaf wedi bod ar flaen rhai mesuriadau lles ac addysg megis PISA (Nesta, 2017). Noda'r Comisiwn Ewropeaidd (2017) bod hi'n hanfodol, er mwyn datblygu sgiliau, i ddysgu yn ymarferol a chynnwys addysgu profiadol, fel gwelir yn y Ffindir. Felly yn y Ffindir, mae ymwybyddiaeth plant yn cael ei ddatblygu trwy dreulio amser ac egni yn y tu allan. Mae'n allweddol yn ffurfio perthynas gyda natur, ac i barchu natur sydd o'i amgylch. Rydym yn gweld y nifer fawr o fuddion yn y Ffindir, felly pam nad ydynt yn dilyn ôl eu traed er mwyn sicrhau fod hyn yn rhan o addysg pob dydd y cwricwlwm newydd?

Y tu allan, ysbrydoliaeth i greadigedd

Un o'r pedwar diben yw hybu plant i fod yn unigolion creadigol. Mae'r tu allan yn ffordd arbennig i ysbrydoli hyn. Mae natur yn cynnig cyfleoedd diddiwedd i blant fod yn greadigol, ac yn ôl Kiewra a Veselack (2016) mae'r tu allan yn cynnwys gofod a nifer fawr o opsiynau i fod yn greadigol. Er enghraifft, mae modd i blant fod yn greadigol mewn nifer o ffyrdd gwahanol. Does dim ffiniau! Gall dysgu yn y tu allan galluogi

datblygu sgiliau creadigol mewn ffyrdd hynod ddiddorol. Dim yn unig fydd hyn yn creu unigolion creadigol ond i fod yn greadigol yn y ffordd maent yn feddwl. Heb adnabod bydd plant yn feddylwyr creadigol. Bydd hyn yn dod lawr i ddylanwad y tu allan.

Hefyd, pwysleisir yn rhan yma o'r pedwar diben am gymryd risgiau a datrys problemau; felly addysg yn y tu allan yw'r ffordd ymlaen i ddatblygu'r sgiliau gydol oes yma (Oxfordshire County Council, 2008).

Yn ogystal gall y tu allan ymddwyn fel addysgwr, er enghraifft maent yn cynnig nifer o wahanol gyfleoedd i gynnwys y chwe maes dysgu. Trwy fod tu allan yn natur mae cyfleoedd i ddysgu am fathemateg, llythrennedd a sgiliau digidol; nodir Lai et al (2013) am ddefnyddio offer technoleg ac ymchwilio yn y tu allan. Mae'n amlwg fod y tu allan yn ffordd effeithiol i addysgu plant ac yn drawsgwricwlaidd i gwmpasu'r chwe maes dysgu.

Y tu allan, creu plant iachus a hapus

Un o'r pedwar diben nesaf yw bod plant yn byw bywydau iachus a hapus. Trwy ddysgu yn y tu allan mae gan blant cyfle i fod yn actif, mewn ffyrdd unigryw. Yn y tu allan, mae plant yn rhedeg, neidio a chwarae. Yn ychwanegol, bydd plant yn adeiladu ar sgiliau allweddol megis dal pêl (Natural England, 2016).

(Ffynhonnell: Council for Learning Outside the Classroom, 2020)

Bydd y tu allan hefyd yn cefnogi lles plant, sydd yn rhan bwysig o bedwar diben Donaldson. Enwedig, yn ystyried pwysigrwydd o iechyd meddwl plant ifanc; gall ysgol fod yn straen felly bydd y tu allan yn gefnogaeth lwyddiannus i les plant (Gray a Martin, 2012). Yn y tu allan bydd plant yn adeiladu perthnasau cadarnhaol, sydd yn angenrheidiol i les. Mae angen profiadau helaeth ar blant, nid yw'r dosbarth yn cynnig yr un fath o brofiadau buddiol a'r tu allan. Hefyd yn ôl Chorney (2016) trwy fod yn y tu allan bydd plant yn rhyddhau egni ac wynebu heriau gwahanol; mae'r tu allan yn peri fwy o risg bydd yn annog plant gwydn.

Gyda'r holl agweddau cadarnhaol o amgylch y tu allan, dwi'n gofyn y cwestiwn pam nad yw'n cael ei ddefnyddio cymaint â phosib?

Y rheswm dros hyn yn ôl y World Economic Forum (2019) yw oherwydd ofn ymarferwyr dros y risg. Megis traffig a diogelwch, eto mae hyn yn eironig wrth ystyried pwysigrwydd y pedwar diben ar ddatblygiad blant o reoli risg. Felly mae'r tu allan yn ddelfrydol i blant ddysgu am gymryd risgiau a dysgu o rain.

Y tu allan, cefnogaeth i blant moesegol

Mae Donaldson yn trafod am greu plant i fod yn ddinasyddion moesegol, gall hyn cael ei addysgu yn y tu allan. Mae hyn yn cynnwys addysg am gynladwyedd yn yr amgylchedd, mae Cymru yn cymryd cyfrifoldeb am addysgu plant am gynladwyedd yn barod. Mae gan Gymru dogfen Addysg ar gyfer Datblygiad Cynaliadwy a Dinasyddiaeth fyd-eang (2008). Yn y ddogfen maent yn gosod allan ffyrdd o gefnogi dealltwriaeth plant ar y rhan maent yn chwarae yn creu gwlad gynaliadwy a ffyrdd gall rhai gweithredai effeithio ar yr amgylchedd. Felly wrth i blant adeiladu cysylltiad gyda natur a bywyd gwyllt, byddant yn sylweddoli fod ganddynt gyfrifoldeb i edrych ar ôl a pharchu pethau byw; y ffyrdd maent yn byw a ble maent yn byw. Golyga hyn yn ol Education Scotland (dim dyddiad) fydd plant yn ddinasyddion moesegol i natur ac i bobl, trwy addysg yn y tu allan. Bydd addysgu plant yn y tu allan yn creu unigolion sydd yn barod i gymryd rhan yn llawn yn gymdeithas.

Tra dysgu a chwarae yn y tu allan bydd plant yn dod yn wybodus am ei chymuned a'r byd o'i amgylch, a sut i edrych ar ôl hyn. Mae creu unigolion moesegol yn un o'r pedwar diben. Ond un rhan benodol yw bod plant yn dangos ymrwymiad i gynladwyedd o'r blaned. Yr unig ffordd gall hyn cael ei gyflawni yw trwy sicrhau fod y tu allan ar gael i bob plentyn cael mynediad iddo.

Gobeithia, gyda chwricwlwm newydd Donaldson yn dod mewn i rym mae'r tu allan yn dal blaenoriaeth uwch. Enwedig yn ystyried y pedwar diben a'r ffordd bydd y tu allan yn gallu datblygu'r rhain. Felly mae'n hanfodol bwysig bod plant yn cael cyfleoedd i chwarae, dysgu a datblygu trwy dreulio amser yn y tu allan!

Rhestr Cyfeirnod

Acas working for everyone. (dim dyddiad) 'Agency workers'

<https://archive.acas.org.uk/index.aspx?articleid=1873#organisationusingagencyworkers> [Darllenwyd: 12fed Mawrth 2020].

Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau. (2008) *Fframwaith sgiliau ar gyfer dysgwyr 3 i 19 oed yng Nghymru*. Caerdydd: Llywodraeth Cynulliad Cymru.

Alcock, S. a Ritchie, J. (2018) Early childhood education in the outdoors in Aotearoa New Zealand, *Journal of Outdoor and Environmental Education*. Cyfrol 21, tt. 77-88.

Alexander, S. (2020) 'Learning Stories: What is a Learning Story? And is it a good way of assessing a child's learning?' <https://www.myece.org.nz/educational-curriculum-aspects/227-learning-stories> [Darllenwyd: 21ain Mawrth 2020].

Australian Human Rights Commission. (2014) 'Supporting young children's rights' https://www.humanrights.gov.au/sites/default/files/supporting_young_children_rights.pdf [Darllenwyd: 13eg Mawrth 2020].

Brooker, L. (2011) Taking Children Seriously: an alternative agenda for research? *Journal of Early Childhood Research*. Cyfrol 9, Rhif 2, tt.137-149.

Brooker, L., Rogers, S., Ellis, D., Hallet, E. a Roberts-Holmes, G. (2010) *Practitioners' Experiences of the Early Years Foundation Stage*. Department for Education: UK Government.

Broadie, K. (2014) *Sustained Shared Thinking in the Early Years: Linking theory to practice*. Milton Park: Routledge. [E-lyfr]. Ar gael o:
<https://books.google.co.uk/books?hl=en&lr=&id=87WuAwAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=sustained+shared+thinking+in+early+years+links+to+vygotsky&ots=zoHfCtcaDd&sig=dINFijyloww7x5xZR14npwze0lc#v=onepage&q=sustained%20shared%20thinking%20in%20early%20years%20links%20to%20vygotsky&f=false> [Darllenwyd: 17eg Mawrth 2020].

Carr, M. a Lee, W. (2012). *Learning stories: Constructing learner identities in early education*. Los Angeles, CA: Sage. [E-lyfr]. Ar gael o:
<https://books.google.co.uk/books?hl=en&lr=&id=ApXSEaXtuZ0C&oi=fnd&pg=PP2&dq=learning+stories+constructing+learner+identities&ots=EntOViQ2yy&sig=K6FikVy9rBnHwhH2wPakir1CNvA#v=onepage&q=learning%20stories&f=false> [Darllenwyd: 22ain Chwefror 2020].

Chorney, D. (2016) Why children need outdoor risky play, *Physical and Health Education Journal*. Cyfrol 81, Rhif 4. [Ar-lein]. Ar gael o:
https://www.researchgate.net/publication/322686342_Why_Children_Need_Outdoor_Risky_Play [Darllenwyd: 3ydd Ebrill 2020].

Community Connections Australia Inc. (dim dyddiad) 'What is Sustained Shared Thinking? Is it Important', tt.3 <https://www.echr.edu.au/docs/default-source/resources/ipsp/sustained-shared-thinking-is-it-important.pdf?sfvrsn=10> [Darllenwyd: 17eg Mawrth 2020].

Cooper, A. (2015) Nature and the Outdoor Learning Environment: The Forgotten Resource in Early Childhood Education, *International Journal of Early Childhood Environmental Education*. Cyfrol 3, Rhif 1, tt.85-97. [Ar-lein]. Ar gael o: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1108430.pdf> [Darllenwyd: 23ain Mawrth 2020].

Council for Learning Outside the Classroom. (2020) 'Health and Wellbeing' <https://www.lotc.org.uk/what-is-lotc/health-and-well-being/> [Darllenwyd: 25ain Mawrth 2020].

Curriculum and Assessment Division. (2019) *Our National Mission: A Transformational Curriculum*. Cardiff: Welsh Government.

Davies, R. a Hamilton, P. (2016) Assessing learning in the early years' outdoor classroom: examining challenges in practice, *International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*. Cyfrol 46, Rhif 1, tt.117-129.

Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Ar gael yn <http://www.legislation.gov.uk/anaw/2015/2/contents/enacted> [Darllenwyd: Mawrth 19 2020].

Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills. (2015) *Curriculum for Wales: Foundation Phase Framework*. Cardiff: Welsh Government, tt.4.

Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills. (2015a) *Curriculum for Wales: Foundation Phase Framework*. Cardiff: Welsh Government, tt.4

Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills. (2015b) *Curriculum for Wales: Foundation Phase Framework*. Cardiff: Welsh Government, tt.2.

Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills. (2015c) *Curriculum for Wales: Foundation Phase Framework*. Cardiff: Welsh Government, tt.4.

Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills. (2008) *Learning and Teaching Pedagogy*. Cardiff: Welsh Government.

Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills. (2008a) *Learning and Teaching Pedagogy*. Cardiff: Welsh Government.

Department for Children, Education, Lifelong Learning and Skills. (2009) *Foundation Phase Child Development Profile*. Cardiff: Welsh Government.

Department for Education and Skills. (2017) *Foundation Phase Profile Handbook*. Cardiff: Welsh Assembly Government.

Department for Training and Education. (2006) *Play Policy Implementation Plan*. Cardiff: Welsh Assembly Government.

Department of Education. (dim dyddiad) 'Play-based learning' <https://www.education.wa.edu.au/play-based-learning> [Darllenwyd: 13eg Mawrth 2020].

Donaldson, G. (2015) *Dyfodol Llwyddiannus: Adolygiad Annibynnol o'r Cwricwlwm a'r Trefniadau Asesu yng Nghymru*. [Ar-lein]. Ar gael o:

<https://llyw.cymru/sites/default/files/publications/2018-03/dyfodol-llwyddiannus.pdf>
[Darllenwyd: 20fed Mawrth 2020].

Education.govt.NZ. (2020) 'Te Whariki' <https://www.education.govt.nz/early-childhood/teaching-and-learning/te-whariki/> [Darllenwyd: 6ed Mawrth 2020].

Education in Sweden. (2020) 'Preschool' <https://sweden.se/society/education-in-sweden/> [Darllenwyd: 20fed Mawrth 2020].

Education Review Office. (2016) 'Designing, implementing and evaluating curriculum in early learning services: what is important and what works' <https://www.ero.govt.nz/publications/early-learning-curriculum/designing-implementing-and-evaluating-curriculum-in-early-learning-services-what-is-important-and-what-works/#designing-and-implementing-a-curriculum-that-responds-to-children-with-diverse-backgrounds-and-needs> [Darllenwyd: 10fed Mawrth 2020].

Education Scotland. (dim dyddiad) *Outdoor Learning: Practical guidance, ideas and support for teachers and practitioners in Scotland*. [Ar-lein]. Ar gael o: https://dera.ioe.ac.uk/27157/1/OutdoorLearningSupport_tcm4-675958_Redacted.pdf [Darllenwyd: 1af Ebrill 2020].

Education Wales. (2017) *Education in Wales: Our national mission*. Cardiff: Welsh Government.

Estyn. (2010) 'Foundation Phase training and its impact on learning and teaching' https://dera.ioe.ac.uk/907/1/Foundation_Phase_training_and_its_impact_on_learning_and_teachingAn_interim_report_April_2010.pdf [Darllenwyd: 10fed Mawrth 2020].

Estyn. (2011) 'Literacy and the Foundation Phase: An evaluation of the implementation of the Foundation Phase for five to six-year-olds in primary schools, with special reference to literacy' <https://www.estyn.gov.wales/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Literacy%20and%20the%20Foundation%20Phase%20-%20September%202011.pdf> [Darllenwyd: 5ed Mawrth 2020].

Estyn. (2013) 'Welsh Language Development in the Foundation Phase' <https://www.estyn.gov.wales/sites/www.estyn.gov.wales/files/documents/Welsh%20Language%20Development%20in%20the%20Foundation%20Phase%20-%20January%202013.pdf> [Darllenwyd: 7ed Mawrth 2020].

European Commission. (2017) 'Out of box – environmental outdoor education in Finland' <https://epale.ec.europa.eu/en/content/out-box-environmental-outdoor-education-finland> [Darllenwyd: 24ain Mawrth 2020].

Ginsburg, K. (2007) The Importance of Play in Promoting Healthy Child Development and Maintaining Strong Parent-Child Bonds, *Journal of the American Academy of Pediatrics*. Cyfrol, 119, Rhif 1, tt. 182-191. [Ar-lein]. Ar gael o: <https://pediatrics.aappublications.org/content/119/1/182> [Darllenwyd: 16eg Mawrth 2020].

Gray, T. a Martin, P. (2012) The role and place of outdoor education in the Australian National Curriculum, *Australian Journal of Outdoor Education*. Cyfrol 14, Rhif 1,

tt.39-50. [Ar-lein]. Ar gael o:

https://www.researchgate.net/profile/Tonia_Gray/publication/262180692_The_role_and_place_of_outdoor_education_in_the_Australian_National_Curriculum/links/56b1937a08ae795dd5c515a5/The-role-and-place-of-outdoor-education-in-the-Australian-National-Curriculum.pdf [Darllenwyd: 1af Ebrill 2020].

Grimsaeth, G. a Hallas, B. (2016) Lesson study model: The challenge of transforming a global idea into local practice, *Policy Futures in Education*. Cyfrol 14, Rhif 1, tt. 109-122.

Gunning, C. (2019) *New blog: Early Years Teaching News - Supporting Practice, Inspiring Pedagogy*. Blog [Ar-lein]. Ar gael yn: <https://www.early-education.org.uk/news/new-blog-early-years-teaching-news-supporting-practice-inspiring-pedagogy> [Darllenwyd: 18eg Mawrth 2020].

Hallam, S., Ireson, J. and Davies, J. (2013). Effective Pupil Grouping in the Primary School: A Practical Guide Abingdon, Routledge. [Ar-lein]. Ar gael o: <https://www.amazon.co.uk/Effective-Pupil-Grouping-Primary-School/dp/1853468495> [Darllenwyd: 19eg Mawrth 2020].

Hazard, M. (2020) 'Learning Stories: One way to assess and report—professionals and children working together' <http://www.earlychildhoodaustralia.org.au/our-publications/every-child-magazine/every-child-index/every-child-vol-17-3-2011/learning-stories-one-way-assess-report-professionals-children-working-together-free-article/> [Darllenwyd: 21ain Mawrth 2020].

Is-adran y Cwricwlwm. (2016) *Cynllun Gweithredu'r Cyfnod Sylfaen*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru.

Kiewra, C. a Veselack, E. (2016) Playing with Nature: Supporting Preschoolers' Creativity in Natural Outdoor Classrooms, *International Journal of Early Childhood Environmental Education*. Cyfrol 4, Rhif 1, tt.71-96. [ar-lein]. Ar gael o: https://naturalstart.org/sites/default/files/journal/10_final_kiewra_veselack.pdf [Darllenwyd: 1af Ebrill 2020].

Lai, H., Chang, C., Li, W., Fan, Y. a Wu, Y. (2013) The implementation of mobile learning in outdoor education: Application of QR codes, *British Journal of Educational Technology*. Cyfrol 44, Rhif 2, tt.57-62.

Lee, W., Carr, M., Soutar, B. a Mitchell, L. (2013) *Understandign the Te Whariki Approach: Early Yaers Education in Practice*. Milton Park: Routledge. [E-lyfr]. Ar gael o: <https://books.google.co.uk/books?hl=en&lr=&id=HpRbBAAQBAJ&oi=fnd&pg=PP1&dq=te+whariki+using+sustained+shared+thinking&ots=sWc0vhmlHT&sig=xzRcbb-fBBfTxHfG86hvQPfaVvg#v=onepage&q=te%20whariki%20using%20sustained%20sared%20thinking&f=false> [Darllenwyd: 17eg Mawrth 2020].

May, H. (dim dyddiad) 'Te Whāriki: An early childhood curriculum for inclusion in Aotearoa-New Zealand' <https://heimatkunde.boell.de/de/2012/08/01/te-whariki-early-childhood-curriculum-inclusion-aotearoa-new-zealand> [Darllenwyd: 9fed Mawrth 2020].

Maynard, T., Morgan, A., Waters, J. a Williams, J. (2010) The Teaching and Learning Research Programme in Wales: The Foundation Phase, *University of Oxford*. [Ar-lein]. Ar gael o: <https://dera.ioe.ac.uk/1866/1/101202foundationreporten.pdf> [Darllenwyd: 17eg Mawrth 2020].

Maynard, T., Taylor, C., Waldron, S., Rhys, M., Smith, R., Power, S. a Clement, J. (2012) Evaluating the Foundation Phase: Policy Logic Model and Programme Theory, *Wales Institute of Social & Economic Research, Data & Methods*. [Ar-lein]. Ar gael o: <https://orca.cf.ac.uk/88812/1/130318-evaluating-foundation-phase-policy-logic-model-programme-theory-en.pdf> [Darllenwyd: 5ed Mawrth 2020].

Maynard, T., Waters, J. a Cridland, J. (2009) Making sense of the Foundation Phase: the challenges of multiple meanings, *European Early Childhood Education Research Association Conference (EECERA)*. Strasbourg: France.

McDermott, P. (2019) 'SATs Tests stress affecting mental health of young children' <https://www.thenorthernecho.co.uk/news/17605463.sats-tests-stress-affecting-mental-health-young-children/> [Darllenwyd: 19eg Mawrth 2020].

McMartin, A. (10fed Ionawr 2014) *Wild earth*. Executive Director at the P.I.N.E project. Blog [Ar-lein]. Ar gael o: <https://wildearth.org/blog/children-that-play-outside-in-all-weather-grow-up-resilient> [Darllenwyd: 28ain Mawrth 2020].

Ministry of Education. (2015) *Report of the Advisory Group on Early Learning*. New Zealand Government.

Ministry of Education. (2016) *Te Whariki: Early Childhood Curriculum*. New Zealand: New Zealand Government.

Ministry of Education. (2017) *Update of Te Whariki: Report on the Engagement Process*. New Zealand: New Zealand Government.

Ministry of Education. (2019) 'Learning Through Play- What's its all about' <https://nzcurriculum.tki.org.nz/Curriculum-resources/NZC-Online-blog/Learning-through-play-What-s-it-all-about> [Darllenwyd: 14eg Mawrth 2020].

Ministry of Education. (dim dyddiad) 'Te Whāriki professional development workshop materials and videos' <https://tewhariki.tki.org.nz/en/professional-learning-and-development/professional-learning-and-development/#tki-5682-header> [Darllenwyd: 16eg Mawrth 2020].

NAfW (2001). *The Learning Country*. Cardiff: National Assembly for Wales.

Natural England. (2016) 'Links between natural environments and physical activity: evidence briefing' <https://www.ltl.org.uk/wp-content/uploads/2019/02/links-between-natural-environments-and-physical-activity.pdf> [Darllenwyd: 1af Ebrill 2020].

Nesta. (2017) 'PISA results 2017: It takes collaboration across communities to develop better skills for better lives' <https://www.nesta.org.uk/blog/pisa-results-2017-it-takes-collaboration-across-communities-to-develop-better-skills-for-better->

[lives/?gclid=EAlaIQobChMI4dvdstrG6AlVx7HtCh0QWwGmEAAYASAAEqJytfD_BwE](https://www.gov.uk/guidance/lives/?gclid=EAlaIQobChMI4dvdstrG6AlVx7HtCh0QWwGmEAAYASAAEqJytfD_BwE) [Darllenwyd: 1af Ebrill 2020].

Northern, S. (2012) 'Play', yn Cable, C. a Eyres, I (gol) *Primary Teaching Assistants: Curriculum in Context*. London: Routledge, tt. 7-12. [Ar-lein]. Ar gael o: https://books.google.co.uk/books?id=KhsiAwAAQBAJ&pg=PA8&lpg=PA8&dq=foundation+phase+less+play+more+formal&source=bl&ots=ZMoikFoWBV&sig=ACfU3U3MoZlPlqLv3RRIDW6LVgkwCSs31g&hl=en&sa=X&ved=2ahUKewjz0bL275_oAhWRqHEKHwifAWwQ6AEwDXoECAkQAQ#v=onepage&q=foundation%20phase%20less%20play%20more%20formal&f=false [Darllenwyd: 16eg Mawrth 2020].

Oxfordshire County Council. (2008) *My Space: Creating enabling environments for young children*. [Ar-lein]. Ar gael o: https://www2.oxfordshire.gov.uk/cms/sites/default/files/folders/documents/childreneeducationandfamilies/informationforchildcareproviders/Toolkit/My_Space_Creating_enabling_environments_for_young_children.pdf [Darllenwyd: 1af Ebrill 2020].

Pencoed Primary School. (dim dyddiad) 'Transition from the Foundation Phase to Key Stage 2' <https://www.pencoedprimary.co.uk/transition-from-the-foundation-phase-to-key-stage-/> [Darllenwyd: 12fed Mawrth 2020].

Raisingchildren.net.au. (2018) 'Child development: the first five years' <https://raisingchildren.net.au/newborns/development/understanding-development/development-first-five-years> [Darllenwyd: 22ain Mawrth 2020].

Runge, J., Hudson-Sharp, N. a Rolfe, H. (2017) Use of Agency Workers in the Public Sector, *National Institute of Economic and Social Research*. [Ar-lein]. Ar gael o: https://www.niesr.ac.uk/sites/default/files/publications/NIESR_agency_working_report_final.pdf [Darllenwyd: 10fed Mawrth 2020].

Scharer, J. (2017) Supporting Young Children's Learning in a Dramatic Play Environment, *Journal of Childhood Studies*. Cyfrol 42, Rhif 3, tt. 62-69.

Sellgren, K. (2017) 'Should young children be grouped by ability?' <https://www.bbc.co.uk/news/education-42154013> [Darllenwyd: 18eg Mawrth 2020].

Siraj-Blatchford, I., Sylva, K., Mutton, S., Gilden, R., & Bell, D. (2002). *Researching Effective Pedagogy in the Early Years (REPEY) DfES Research Report 365*. HMSO London: Queen's Printer.

Siraj-Blatchford, I., Sylva, K., Laugharne, J., Miltion, E. a Charles, F. (2005) 'Monitoring and Evaluation of the Effective Implementation of the Foundation Phase (MEEIFP) Project Across Wales' [Ar-lein]. Ar gael o: <https://dera.ioe.ac.uk/6281/1/meeifp.pdf> [Darllenwyd: 10fed Mawrth 2020].

Siraj, I., & Kingston, D. (2014). *An independent stocktake of the Foundation Phase in Wales. Final report September 2013 - March 2014*. Welsh Government: Department for Education and Skills.

Smidt, S. (2009). *Introducing Vygotsky. A guide for practitioners and students in early years education*. London, England: Routledge.

Social Care Wales. (2019) 'Foundation Phase Practitioner'

<https://socialcare.wales/qualification-framework/job-roles/foundation-phase/foundation-phase-practitioner> [Darllenwyd: 17eg Mawrth 2020].

Southampton City Council. (dim dyddiad) 'Early Years Foundation Stage'

<https://sid.southampton.gov.uk/kb5/southampton/directory/advice.page?id=KzTb-TfjQNo> [Darllenwyd: 26ain Mawrth 2020].

Special Educational Needs and/or Disabilities Training toolkit. (dim dyddiad) 'Every Child Matters: Children's needs and development'.

<https://dera.ioe.ac.uk/13767/1/task4.pdf> [Darllenwyd: 26ain Mawrth 2020].

Standards and Testing Agency. (2019) *Information for parents: 2019 national curriculum tests at the end of key stages 1 and 2*. [Ar-lein]. Ar gael yn:

https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/792059/Information_for_parents_-_2019_national_curriculum_tests_at_the_end_of_key_stages_1_and_2.pdf

[Darllenwyd: 19eg Mawrth 2020].

Strong, J. (2013) *Talk for writing in secondary schools: how to achieve effective reading, writing and communication across the curriculum*. Maidenhead: McGraw-hill

Taylor, C., Rhys, M. a Waldron, S. (2016) Implementing curriculum reform in Wales: the case of the Foundation Phase, *Oxford Review of Education*. Cyfrol 42, Rhif 3, tt.299-315. [Ar-lein]. Ar gael o:

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/03054985.2016.1184872> [Darllenwyd: 6ed Mawrth 2020].

Taylor, C., Rhys, M. a Waldron, S. (2016) Implementing curriculum reform in Wales: the case of the Foundation Phase, *Oxford Review of Education*. Cyfrol 42, Rhif 3, tt. 299-315.

Taylor, C., Rhys, M., Waldron, S., Davies, R., Power, S., Maynard, T., Moore, L., Blackaby, D. a Plewis, I. (2015) Evaluating the Foundation Phase, *Wales Institute of Social and Economic Research, Data and Methods*. [Ar-lein]. Ar gael o:

https://dera.ioe.ac.uk/23035/3/150514-foundation-phase-final-en_Redacted.pdf

[Darllenwyd: 11eg Mawrth 2020].

Taylor, C., Rhys, M., Waldron, S., Davies, R., Power, S., Maynard, T., Moore, L., Blackaby, D. a Plewis, I. (2015a) Evaluating the Foundation Phase, *Wales Institute of Social and Economic Research, Data and Methods*. [Ar-lein]. Ar gael o:

https://dera.ioe.ac.uk/23035/3/150514-foundation-phase-final-en_Redacted.pdf

[Darllenwyd: 30ain Mawrth 2020].

The Lego Foundation. (2018) *Learning through play: Strengthening learning through play in early childhood education programmes*, New York: UNICEF. [Ar-lein]. Ar gael o:

<https://www.unicef.org/sites/default/files/2018-12/UNICEF-Lego-Foundation-Learning-through-Play.pdf> [Darllenwyd: 13eg Mawrth 2020].

Thornton-Lang, K. (2012) Observation as a formal assessment tool in early childhood Observation as a formal assessment tool in early childhood classrooms: A

professional development module, *Graduate Research Papers*. 238. [Ar-lein]. Ar gael o: <https://scholarworks.uni.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1238&context=grp> [Darllenwyd: 18eg Mawrth 2020].

UNICEF. (dim dyddiad) 'How we protect Children's rights: with the UN Convention on the Rights of the Child' <https://www.unicef.org.uk/what-we-do/un-convention-child-rights/> [Darllenwyd: 13eg Fawrth 2020].

Wainwright, N., Goodway, J., Whitehead, M., Williams, A. a Kirk, D. (2016) The Foundation Phase in Wales- a play based curriculum that supports development of physical literacy, *International Journal of Primary, Elementary and Early Years Education*. Cyfrol 44, Rhif 5, tt.513-524. [Ar-lein]. Ar gael o: https://www.researchgate.net/publication/303559235_The_Foundation_Phase_in_Wales_-_a_play-based_curriculum_that_supports_the_development_of_physical_literacy [Darllenwyd: 13eg Mawrth 2020].

Waters, J. (2016). The Foundation Phase in Wales – time to grow up?, *Wales Journal of Education*. 18(1), tt.179-198.

Waters, J. (2016a). The Foundation Phase in Wales – time to grow up?, *Wales Journal of Education*. 18(1), tt.179-198.

Welsh Assembly Government. (2008) *Foundation Phase Framework for Children's Learning for 3-7 years olds in Wales*. Cardiff: Welsh Assembly Government.

Welsh Government. (2018) *How is my child doing in the Foundation Phase?*. [Ar-lein]. Ar gael o: <https://gov.wales/sites/default/files/publications/2018-06/how-is-my-child-doing-in-the-foundation-phase-a-guide-for-parents-and-carers.pdf> [Darllenwyd: 5ed Mawrth 2020].

Wood, E. (2009). Developing a Pedagogy of Play for the 21st century. In Anning, J. Cullen, & M. Fler (Eds.), *Early Childhood Education: Society and Culture* (Second Edition) (pp. 17-30). London: Sage.

World Economic Forum. (2019) 'Outdoor learning has huge benefits for children and teachers - so why isn't it used in more schools?' <https://www.weforum.org/agenda/2019/06/outdoor-learning-has-huge-benefits-for-children-and-teachers-so-why-isn-t-it-used-in-more-schools/> [Darllenwyd: 25ain Mawrth 2020].

Yr Adran Plant, Addysg, Dysgu Gydol Oes a Sgiliau. (2008) *Addysg ar gyfer Datblygu Cynaliadwy a Dinasyddiaeth Fyd-eang*. Caerdydd: Llywodraeth Cynulliad Cymru.

Ysgol Gynradd Dell. (dim dyddiad) 'Learning & Our School Curriculum' <https://www.dell.monmouthshire.sch.uk/curriculum> [Darllenwyd: 30ain Mawrth 2020].